

**[Transcendence, situace a její smysl; smysl národní existence]**

**Ladislav Hejdánek**

◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 2. 9. 1967

◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 2. 9. 1967

## [Transcendence, situace a její smysl; smysl národní existence]

2. 9. 67

Transcendenci je třeba rozumět nikoli z hlediska toho, co je imanentní, nýbrž naopak imanence je pochopitelná a uchopitelná jedině skrze transcendenci.

Transcendovat může pouze to, čemu se otevře transcendence; ale teprve ve světle, které je vrženo tímto otevřením, se ukazuje v pravé podobě to, co bylo překročeno, i to, co toto překročené překračovalo. Transcendování je aktem nějakého subjektu; subjekt sám je transcendentní vůči situaci, v níž je zaklíněn, neboť je schopen transcendovat tuto situaci tam, kde se mu jako subjektu otevírá její uzavřenost. Uzavřenost situace představuje její danost: situace je dána ve smyslu uzavřenosti. Otevřenost situace je právě to, co není dáno, nýbrž co se otevírá. Uzavřenost situace je *factum*, její otevřenost je *fiens*.

Smysl situace může být pochopen dvojím způsobem. Buď jde o její místo a význam v širším kontextu situací, v jakési celkové, rozsáhlejší situaci. V tomto pochopení je smysl situace zakotven sice mimo ni samotnou, ale vposledu přece jenom v tom, co je dáno, byť mimo vlastní situaci. Anebo máme na mysli něco jiného, totiž že smysl situace je v její nedanosti, že je zakotven v tom, co tuto situaci otevírá a čemu je tato situace otevřena. V tomto druhém pochopení jde o transcendentální pojem „smyslu“. (Nazvěme pojmy, jimiž se pokoušíme uchopit myšlenkově skutečnosti ne-dané, transcendentálními; transcendentální pojem smyslu chce uchopit smysl jako takový v jeho podstatném vztahu k transcendentní zakotvenosti [tj. otevřenosti] toho, čeho smysl zkoumáme.)

Pak např. smysl národní existence (tj. existence nějakého národa) nevyplývá z nějakého talentu nebo zvláštních schopností onoho národa, není však založen ani v dějinách jako v tom, co se jednou stalo, tedy v národní minulosti v jejím minulém charakteru, prostě v ničem, co se stalo a co je nějak tu, nýbrž pouze v něčem, co přesahuje, transcenduje veškerou národní danost, ale je zdrojem jejího oživení, zdrojem národního života, národní existence v tom smyslu, že otvírá uzavřenost národní situace, že z národního života-živoření dělá skutečný život-plnost (a to právě znamená život-otevřenost); smysl má tedy charakter výzvy či poslání, příslibu, zaslíbení, směřování. Národní smysl, resp. smysl národní existence je tedy zakotven nikoli v minulosti, ale v tom, co není a k čemu je národ volán (povoláván), tedy v budoucnosti.

### 670902